

Samenvatting beleidsdossier Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)

Aan: Leden Provinciale Staten en bijzondere commissieleden, niet zijnde Statenleden
In afschrift aan: Fractiemedewerkers
Onderwerp: NPLG (overzicht beleidsdossier)
Te betrekken bij: Introductie/naslag t.a.v. dossier
Status: Intern document
Eindredactie: H. Parker Brady, statenonderzoeker, tel. 0592-365245)
Datum: 23 maart 2023

INLEIDING

Het 'Overzicht Beleidsdossier Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)' is een korte beschrijving van de context van het integrale provinciale beleid rond natuur, stikstof, klimaat, water, bodem en landbouw. Ook is aandacht voor de rolverdeling Rijk en provincies, wet- en regelgeving, actuele beleidskaders en politiek debat.

CONTEXT

De Raad van State oordeelde op 29 mei 2019 dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS)¹ niet meer als basis mag worden gebruikt om toestemming te geven voor vergunningverlening aan activiteiten die extra stikstofuitstoot veroorzaken. Eén van de redenen is dat er vooraf onvoldoende bewijs is dat toekomstige maatregelen voor natuurherstel en bronmaatregelen voor stikstofreductie het mogelijke verlies aan natuurkwaliteit verhelpen respectievelijk voorkomen. Er moet eerst zekerheid zijn dat natuurwaarden niet worden aangetast, voordat een economische ontwikkeling op grond van de Wet natuurbescherming kan plaatsvinden. In de praktijk betekende de uitspraak van de Raad van State uit 2019 dat allerlei nieuwe projecten op het gebied van bouw, industrie, infrastructuur en agrarische bedrijven alleen uitgevoerd kunnen worden als zij passen binnen de toegestane stikstofruimte.

Op 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) inwerking getreden. De in de Wsn opgenomen omgevingswaarden gelden als resultaatverplichting voor het Rijk. Die generieke resultaten hoeven niet per gebied te worden behaald, maar gemiddeld over Nederland. Situaties en gebieden in Nederland verschillen van elkaar en vragen om een eigen benadering, samenwerking en maatwerk. Dit maakt dat een stikstofaanpak op gebiedsniveau noodzakelijk is door het maken van gebiedsplannen. Elke provincie stelt via de gebiedsgerichte aanpak een plan op waarin zij per Natura 2000-gebied beschrijft hoe wordt bijgedragen aan de in de wet opgenomen omgevingswaarde.

In het Coalitieakkoord van januari 2022 heeft het Kabinet Rutte IV gekozen voor een integrale aanpak van de opgaven op het terrein van natuur, stikstof, landbouw, water, bodem en klimaat. Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) is een beleidsprogramma onder de Nationale Omgevingsvisie. Het hoofddoel van de NPLG is het toekomstbestendig ontwikkelen van het landelijk gebied. Hiervoor is vanuit het Rijk een transitiefonds van cumulatief €25 miljard tot 2030 beschikbaar.

In haar Kamerbrief van 1 april 2022 geeft de Minister aan dat zij prioriteit geeft aan herstel en behoud van natuur, voor een versnelling kiest en tegelijkertijd de doelen voor de bovengenoemde opgaven wil halen. Hiervoor kiest zij in het kader van de NPLG voor een generieke en gebiedsgerichte aanpak. In het programma Stikstofreductie en Natuurverbetering (PSN) zijn afspraken tussen Rijk, provincie en waterschappen gemaakt dat de stikstof- en natuurdoelen uiterlijk in juli 2023 zijn uitgewerkt en vastgelegd in een gebiedsprogramma.

¹ PAS was een programma van de Nederlandse overheid dat werd gebruikt ter bescherming van natuurgebieden van het Europese Natura 2000 programma.

In oktober 2022 brengt de heer Remkes zijn advies 'Wat wel kan' uit met aanbevelingen hoe Nederland uit de impasse kan komen rond de stikstofproblematiek, welke denklijnen er mogelijk zijn en hoe weer perspectief voor de landbouw kan ontstaan.

In haar brief van november 2022 geeft de Minister van Natuur en Stikstof aan hoe het kabinet met de aanbevelingen van de heer Remkes wil omgaan. Ook concretiseert zij via deze brief, het proces van het NPLG, maakt zij inzichtelijk welke stappen de komende periode gezet gaan worden met medeoverheden en sectoren en wat daarvoor de kaders zijn. Planning..

ROLVERDELING RIJK EN PROVINCIES

De provincie Drenthe kent twaalf stikstofgevoelige natuurgebieden, zgn. Natura 2000gebieden, op haar grondgebied. In Europees verband zijn afspraken over de instandhouding van deze gebieden gemaakt (zie onder wet- en regelgeving). Voor deze gebieden geldt dat beperken van de belasting door stikstofneerslag een van de benodigde condities is om de achteruitgang in biodiversiteit te verminderen. Teveel stikstof leidt tot verzuring en vermesting van de natuurgebieden. Bij de aanpak van het landelijk gebied wordt integraal gekeken naar de doelen voor natuur, stikstof, water, bodem en klimaat. De provincie heeft de regie op het maken van gebiedsprogramma's als aanvulling op het generieke landelijke beleid. Het Rijk bepaalt de kaders voor de invulling van deze gebiedsprogramma's en welke NPLG doelen behaald moeten worden. Hierbij is het uitgangspunt dat bij de gebiedsgerichte aanpak bodem en water sturende factoren zijn.

WET- EN REGELGEVING

Europese wetgeving

In de *Vogel- en Habitatrichtlijn* zijn in Europees verband maatregelen afgesproken om te voldoen aan de instandhoudingsdoelen voor de natuur. Nederland heeft de verplichting om voor de aangewezen soorten en habitattypen een zgn. "Gunstige staat van instandhouding" te realiseren.

Kaderrichtlijn Water (KRW) is in 2000 van kracht geworden en heeft als doel de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater in Europa te waarborgen. In Nederland vertaalt het Rijk de KRW in landelijke beleidsuitgangspunten, kaders en instrumenten. Een geldende verplichting voor uiterlijk 2027 is dat de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater moet voldaan aan de eisen van de KRW.

Klimaatwet

Om de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 2 graden Celsius, en het liefst 1,5 graad, sloten 192 landen in 2015 het Klimaatakkoord van Parijs. De afspraken uit het Klimaatakkoord van Parijs zijn vertaald in de Klimaatwet. In de Klimaatwet is als streefdoel voor 2030 een reductie van 49% van de nationale broeikasgasuitstoot ten opzichte van 1990 opgenomen. Verder is in de Klimaatwet vastgelegd dat het Rijk in 2019 een Klimaatplan moet opstellen waarin de hoofdlijnen van het klimaatbeleid voor de komende tien jaar zijn opgenomen.

ACTUELE BELEIDSKADERS

Statenstuk 2019-897 HERZIEN Afspraken klimaatakkoord/

Statenstuk 2020-932 Energietransitie-agenda 2020-2023 (links toevoegen)

In oktober 2019 hebben PS ingestemd met het ontwerp van een landelijk Klimaatakkoord en de integrale afspraken die betrekking hebben op de bevoegdheden van de provincie. Het Klimaatakkoord tussen Rijk en IPO (provincies) is ontstaan als gevolg van het Klimaatakkoord van Parijs uit 2015, dat toeziet op een maximale opwarming van de aarde met 1,5 graad Celsius. [Oplegnotitie 2019 Klimaatakkoord \(bij Statenstuk 2019-897\).pdf](#)

In mei 2020 is de Energietransitie-agenda 2020-2023 (RES) door PS vastgesteld. Dit betreft maatregelen die getroffen worden voor de gebouwde omgeving en .. Het doel is in 2030 40% van het energiegebruik in Drenthe hernieuwbaar wordt gemaakt en dat Drenthe in 2050 energieneutraal is. Dat wil zeggen; we wekken net zoveel energie op, als dat we gebruiken aan wonen, leven en werken. Na het vaststellen van de RES is een startnotitie opgesteld. Belangrijk onderdeel van de RES is het borgen van de participatie van de Drentse bevolking [Onderzoek PS 2019 Draagvlak energietransitie 1. Hoofdrapport - peiling onder Drentse inwoners.pdf](#)

Statenstuk 2021-31 Regionaal Waterprogramma Drenthe 2022-2027 (inclusief Amendement A 2021-10)

Op 15 december 2021 hebben PS het geamendeerde Regionaal Waterprogramma Drenthe 2022-2027 vastgesteld (link: [Statenstuk \(drentsparlement.nl\)](#)) De provincie geeft in het Regionaal Waterprogramma op hoofdlijnen aan wat de provincie doet voor een klimaatbestendig watersysteem en een goede kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater. Ook stelt de provincie de kaders voor het waterbeheer door de waterschappen vast.

Het Regionaal Waterprogramma is een zogenaamd verplicht programma onder de nieuwe Omgevingswet (zie ook Beleidsdossier Omgevingswet (link opnemen)) en hiermee voldoet de provincie aan Europese richtlijnen zoals de Kaderrichtlijn Water.

Statenstuk 2021-994 Koersdocument Drentse aanpak stikstof (link: [Statenstuk \(drentsparlement.nl\)](#))

Provinciale Staten heeft in april 2021 het Koersdocument Drentse aanpak stikstof vastgesteld. In dit beleidsdocument is de specifieke gebiedsgerichte aanpak beschreven voor het terugdringen van de stikstofbelasting van stikstofgevoelige gebieden in Drenthe. De provincie heeft de regie op de gebiedsgerichte aanpak naast de generieke aanpak waar het Rijk systeemverantwoordelijk voor is. De Drentse aanpak kent drie pijlers:

1. verminderen van de stikstofdepositie,
2. versterken van de natuur en
3. creëren van ontwikkelperspectief.

POLITIEK DEBAT

In de Statenperiode 2019-2023 was stikstof (later NPLG) een vast agendapunt in de Statencommissie OGB. Ook vonden er regelmatig bijpraatmomenten in het provinciehuis over stikstof plaats.

Brieven van GS 2019-2023

2022

PS130722-A10 Startnotitie NPLG en Kamerbrief 'Perspectief voor agrarische ondernemers'

In deze brief geven GS aan hoe zij met de startnotitie NPLG van het Rijk om zullen gaan en hoe zij aan de slag gaan met een gebiedsprogramma voor Drenthe. Het zorgvuldig vormgeven van de gebiedsprocessen heeft voor het college prioriteit waarbij zij in gesprek gaat met alle direct betrokkenen en vertegenwoordigende partijen. De wettelijke kaders zijn voor GS uitgangspunt.

2023

1. OGB110123 8 StavaZa Drentse Aanpak NPLG

In deze brief schetst het college 2019-2023 de stand van zaken rondom stikstof en op hoofdlijnen het proces van het NPLG. In de brief is aandacht voor:

1. De lijnen en aanbevelingen uit het rapport 'Wat wel kan' van de heer Remkes en de reactie van het Kabinet
2. de stappen om te komen tot een Drents gebiedsprogramma in juli 2023
3. hoe de stikstofaanpak hierin een plek krijgt.

2. OGB110123 8 Aanvragen uitkering-NPLG

In deze brief informeert het college de Staten over twee aanvragen voor een specifieke uitkering SPUK t.b.v. transitie landelijk gebied in het kader van het NPLG. Een SPUK-uitkering is een uitkering vanuit het provinciefonds. Provincies krijgen extra geld om bepaald beleid van de Rijksoverheid uit te voeren. Het gaat om:

1. een aanvraag van €50,2 miljoen voor een specifieke uitkering voor versnellingsvoorstellen voor maatregelen vooruitlopend op het gebiedsprogramma Drenthe.
2. een aanvraag van €2,4 miljoen voor voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders² (..)

Schriftelijke vragen over stikstof en NPLG

Naar aanleiding van de in de commissie Omgevingsbeleid binnengekomen GS-brieven en brieven van derden zijn door verschillende fracties schriftelijke vragen gesteld aan GS over de aanpak van stikstof en NPLG. Deze zijn in het statenportaal terug te vinden

² Een PAS-melder is een bedrijf of ondernemer die onder het oude PAS geen vergunning hoefde aan te vragen voor zijn bedrijf in de buurt van kwetsbare natuur, maar simpelweg een melding kon maken van de berekende stikstofbelasting.